

דבר העורכים

אנו שמחים להגיש לקוראים את הגיליון השני של כתב העת **הגירה**. כתב העת יוצא לאור ביוזמה משותפת ובחסות של קהילת הגירה ודמוגרפיה של האגודה הסוציולוגית הישראלית והמרכז האקדמי רופין והמכון להגירה ושילוב חברתי, התורם להפקתו ולמימונו. הגיליון הראשון יצא לאור ב-2012 והתקבל בהערכה רבה על-ידי קהיליית החוקרים ובעלי המקצוע המעוניינים בהיבטים השונים והמגוונים של נושא רחב, מורכב ומרכזי זה. גם גורמים מקצועיים במוסדות הממלכתיים והציבוריים האחרים הקשורים בעבודה היומיומית שלהם לנושאי הגירה קיבלו בברכה את הפרסום החדש.

כתב העת המקוון **הגירה** פתח במה חדשה, איכותית, בלתי תלויה ורב-תחומית לדיון במכלול ההיבטים הקשורים להגירה ולניתוחם, הן במדינת ישראל והן בעולם. כתב העת שואף לפרסם את עבודותיהם של בכירי החוקרים והמקצוענים בתחום מן הארץ ומחו"ל, ובזמנית שואף לשדר מסר של עידוד לחוקרים צעירים, שבמה זו יכולה לשמש להם כהזדמנות ראשונה לפרסם את יצירתם המחקרית. ברור שפרסום מאמר, גם בשפה העברית, שעבר את הביקורת השיפוטית המקובלת בפרסום מדעי, הינו צעד חשוב לקראת התקדמות מקצועית של חוקרים בראשית ובהמשך דרכם.

הגירה עוסק בכל מגוון הנושאים וההדגשים מכל הדיסציפלינות הרלוונטיות במדעי הרוח, ובכלל זה היסטוריה וספרות, במדעי החברה, בתחום המשפט ועוד. מטבע הדברים, שיטות מחקר שונות, כמותניות ואיכותניות, מקבלות ביטוי בכתב העת, בשאיפה ליצור שיח רב-תחומי פורה, חדשני ובעל תהודה באקדמיה, בתחומי העשייה ובקרב הקהל הרחב.

בגיליון זה של **הגירה** שבעה מאמרים. פותח אותו מאמרה של **אפרת קנטור: וולפי, אַנייה אחת נסעה בלעדינו. באַנייה הבאה אני נוסעת. איתך, או בלעדיך: הגירת משפחות יהודיות מפולין אל מעבר לים באביב 1940**. המחברת מתחקה אחר תחנות מסען של משפחות יהודיות מפולין שהיגרו באופן עצמאי לפלשתינה ולארצות המערב ב-1940. המאמר מסיק שקבוצה זו הייתה קבוצת ביניים: רגל אחת נגעה באירועי הכיבוש הגרמני ונכוותה מהם, והשנייה משכה להצלה ביבשת החדשה. ההגירה שלהם היא מעבר חד ביותר, ממוות לחיים, שכן אחריהם נסגרו השערים. בסיפור האישי שלהם, העולם גם פתח חלון והושיט לעתים עזרה.

ארבעת המאמרים הבאים בגיליון מתמקדים בהיבטים שונים של קליטת העלייה, בתהליכי ההתמודדות של עולים מברית המועצות לשעבר ומאתיופיה בעשורים האחרונים, ובמדיניות הגירה של מדינת ישראל.

מאמרה של **ליאת יכניץ: תהליכי הערכה והתמודדות עם לחץ בקרב עולי חבר העמים בישראל**, מצביע על השפעה של משאבים אישיים על הערכות קוגניטיביות, אסטרטגיות ההתמודדות, רמות מצוקה ושביעות רצון של עולים חדשים במדינת ישראל. המחברת מייחסת לממצאי המחקר חשיבות רבה הן ברמת מדיניות קליטת העלייה והן ברמת הטיפול הפרטני שניתן לעולים על-ידי מוסדות ואנשי מקצוע.

ענת כורם וגבריאל הורנצ'יק, במאמרים **תפיסות של צעירים יוצאי אתיופיה את הסתגלותם הסוציו-תרבותית בישראל**, בוחנים את האופן שבו צעירים יוצאי אתיופיה, תופסים את הסתגלותם הסוציו-תרבותית בישראל. הממצאים מצביעים על תפיסה אמביוולנטית של יוצאי אתיופיה כלפי הערכים החברתיים שאפיינו את תרבות המקור שלהם. כמו כן, בלט מגוון של דפוסי התנהגות חברתית במגעיהם החברתיים עם בני קבוצת הוותיקים. נטען שממצאי המחקר עשויים לסייע לשתי הקבוצות המעורבות במפגש, הקולטים והנקלטים, ולהפיק ממנו הזדמנויות לצמיחה ולהתפתחות אנושית.

מאמרם של **אייל גמליאל, מיכל אורן סעד וקרן אור-חן: עמדות של עולים ושל ותיקים כלפי העדפה מתקנת**, בדיק במחקר השוואתי את עמדותיהן של שלוש קבוצות במגזר היהודי: ילידי ישראל הוותיקים, יוצאי מדינות חבר העמים לשעבר ויוצאי אתיופיה, כלפי העדפה מתקנת בקבלה למוסדות להשכלה גבוהה ולמקומות עבודה. ממצאי המחקר איששו את קיומה של אינטראקציה בין הקבוצה החברתית של המשתתפים לבין קבוצת המטרה, בניבוי העמדות כלפי העדפה מתקנת. ממצאים אלה עשויים, לדעת המחקרים, לתרום לתכנון מושכל של תכניות להעדפה מתקנת.

אילנה שפיזמן, במאמרה מאוניברסלית לסלקטיבית: שינויים במדיניות העלייה והקליטה של ישראל: 2004-2010, בוחנת באמצעות ניתוח מוסדי, שינויים בשלושה תחומי משנה במדיניות העלייה והקליטה של ישראל בשנים אלו: עידוד עליה, תושבים חוזרים ותעסוקה, ואת מושגי היסוד הרעיוניים שהשפיעו על שינויים אלו. שפיזמן מסיקה שחל שינוי מהותי במדיניות אוניברסלית למדיניות סלקטיבית, שנועדה לעודד בואם לישראל של מהגרים שיתרמו לצמיחתה הכלכלית. מגמה זו משקפת, לדעת המחברת, את ההשפעה העמוקה שיש לרעיונות גלובליים על מדיניות מקומית.

מאמרה של **אפרת צדיק: ישראליות בבריסל – לחיות בבועה ישראלית**, מציע הצצה לחווית ההגירה של נשים ישראליות בבלגיה מנקודת מבטן. הוא דן בזהויות הדומיננטיות בחייה של המהגרת: זהות נשית, אמהות, מקצוע, יהדות וישראליות, ובוחן את המכניזם התומך בעיצוב זהויות אלה. מחקר זה, לדעת המחברת, מלמד אותנו על התנסות של חברת מהגרים בתקופה של שינויים חברתיים מהירים, ובכללם הגירה של בעלי ידע ובעלי מקצוע, אשר לעתים מהגרים לתקופת זמן מוגבלת.

המאמר האחרון בגיליון, מאמרה של **פולט קרשנוביץ' שוסטר: נשים יהודיות סוריות במקסיקו סיטי: מהגירה לאתגרים בני זמננו**, מפנה את הזרקור להגירה היהודית מסוריה למקסיקו סיטי בשנים 1878-1950, ובוחן את הדור השני של בני מהגרים ילידי מקסיקו, תוך דגש מיוחד על תפקידיהן וחוויותיהן של נשים. נשים מדור שני היו מודעות יותר לחוסר השוויון החברתי שנבע מעמדות דתיות ומסורתיות כלפי מגדר, מאשר אימותיהן. הן ניכסו לעצמן חללי זהות על-ידי אימוץ ערכים, התנהגויות ואמונות, הדומים לחברה המקסיקנית, אך קבעו גבולות ברורים כדי לשמר את ייחודיותן לעומת האחרים. לטענת המחברת, המחקר מאשש מחקרים קודמים ביחס לטבעה הפרגמטי של הגירה וקליטתה, אך מוסיף תובנה חדשה על קשיי התמורה הבין-דורית בהקשר של הגירת נשים.

כל המאמרים המופיעים בגיליון זה של **הגירה** עברו שיפוט קפדני של קוראים מומחים, כראוי לכתב עת אקדמי השואף להוות בימה מרכזית ותחרותית בשיח על נושאי הגירה. אנו מבקשים להודות לקוראים שנענו לפנייתנו, ותרמו מידיעותיהם ומניסיונם בקריאה קפדנית ובהערות מדוקדקות, לאיכותו המדעית של כתב העת. תודה עמוקה **לדורון דגני**, רכז מערכת כתב העת וקהילת הגירה ודמוגרפיה, על השקעתו הרבה בארגון הגיליון והפצתו. כמו-כן אלפי תודות **לאליה דמטר ולג'וי פנקס**, העורכות הלשוניות, על עבודתן המקצועית המצוינת.

פרופ' רחל שרעבי
עורכת משנה

פרופ' סרג'ו דלה-פרגולה
עורך ראשי